

Keskkonnaosakonna kommentaarid Saaremaa valla jäätmekava eelnõu avaliku väljapaneku käigus esitatud arvamustele ja ettepanekutele

1. Ettepanekute esitaja Janek Parkman, JetGas OÜ, 13. veebruar 2021

Jäätmekava ei käsitle sönnikut, läga ja muid loomade väljaheiteid, kuna need ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse, mille alusel jäätmekava koostatakse. Põllumajandusloomade väljaheidete käitlust reguleerib veeseadus ja selle alamaktid ning käitlust kavandatakse piirkondlike veemajanduskavade alusel. Saaremaa osas kehtib praegu Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava (<https://www.envir.ee/sites/default/files/laane-estti-vesikonna-veemajanduskava-2.pdf>). Samuti ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse metsandusest pärinevad materjalid, mida kasutatakse näiteks biomassist energia tootmiseks.

Jäätmekavas on välja toodud, et enamik vallas tekkivatest jäätmetest tekib kohalikes ettevõtetes. Samuti on välja toodud ettevõtetes enimtekkivad jäätmeliigid. Lisame jäätmekavasse ettevõtetes ja metsanduses tekkivate jäätmete kogused jäätmeliikide kaupa (lisana).

Täiendame jäätmekava erinevate biojätmete käitlusviiside osas ning lisame info varem tehtud ja käimasolevate uuringute (tasuvusuuring ja biojätmete käitluse uuring) kohta. Lähtudes jäätmehierarhiast on jäätmete ringlussevõtt eelistatum käitlusviis kui jäätmete energiakasutus. Arvestades, et nii kompost kui anaeroobsel lagundamisel saadav kääritusjääk on võimalik sertifitseerida tooteks, on mõlema käitlusviisi puhul tegemist ringlussevõetuga. Täiendame jäätmekava tuues ühe potentsiaalse biojätmete käitlusviisina ära ka biojätmetest biogaasi tootmise.

2. Ettepanekute esitaja Kaire Kikas, EES-Ringlus, 1. märts 2021

Elektronika jäätmete osakaal segaolmejäätmetes on leitud järgmise arvutuskäiguga:

Saaremaa vallas tekkis 2019.a elektroonikaromusid

- koodiga 20 01 35* - 59,795 tonni
- koodiga 20 01 36 – 51,351 tonni

Kokku siis 111,146 tonni.

SEI sortimisuuringu kohaselt on segaolmejäätmetes keskmiselt 0,89% elektroonikaromusid.

Saaremaa vallas tekkis 2019.a kokku 5712 tonni segaolmejäätmeid, sellest 0,89% on 51 tonni.

Järelikult võime oletada, et Saaremaa vallas tekkis 2019 kokku 51 + 111=162 tonni

elektroonikajäätmeid. Sellest 69% anti üle liigiti kogutuna ja 31% segaolmejäätmetega koos.

Selleks, et selgitada välja, milline on tegelik olukord elektroonikajäätmetega, näeb jäätmekava ette Saaremaa vallas sortimisuuringu läbiviimist. Kahtlemata on vajalik tösta inimeste, aga ka kaupluste endi teadlikkust pisielektronika vastuvõtmise teemal. Selleks näeb jäätmekava ette jäätmete liigiti kogumisele keskenduva kampaania läbiviimist ja ka juhendite koostamist.

Saaremaa vallale kuuluvates Maasi ja Kudjape jäätmejaamades ei ole kompleksete elektroonikajäätmete vastuvõtule seatud piiranguid, st valla jäätmejaamades saavad ka praegu neid tasuta ära anda nii Saaremaa valla sissekirjutusega elanikud kui ka teiste omavalitsuste elanikud.

3. Ettepanekute esitaja Margus Suik, Humana Sorteerimiskeskus OÜ, 5. märts 2021

Võtame soovitusel teadmiseks ja arvestame nendega. Enne uute riidekonteinerite soetamist konsulteerime Humanaga.

4. Ettepanekute esitaja Keit Nestor, OÜ Paikre, 5. märts 2021

Võtame OÜ Paikre arvamuse teadmiseks. Liigiti kogutud biojätmete üleandmiseks on kõigile Saaremaa valla jäätmevaldajatele juba korraldatud jäätmeveo raames võimalus loodud. Selle võimaluse ärakasutamiseks või siis tekkekohas kompostimiseks on jäätmekavas ette nähtud teavitustegevused ja vajadusel ka konteinerite või kompostrite soetamine. Eeldame, et keskkonnaministeerium töötab välja valemi, mille abil edaspidi arvutada kodus kompostitud biojätmed ringlussevõetud olmejäätmete hulka.

5. Ettepanekute esitaja Mihkel Paljak, OÜ Saaremaa Prügila, 8. märts 2021

Saaremaa Vallavalitsus ei ole tellinud majanduslikku analüüsi kompostmulla kui toote tasuvuse kohta. Küll aga peame edendama jäätmete ringlussevõttu vastavalt jäätmeseadusele. Biojätmete ringlussevõtu osas lisame jäätmekavasse ka biojätmetest gaasi tootmise ja muud käitlusmeetodid.

Jäätmearuandluse analüüsimisel oleme märganud, et majapidamistes tekkinud jäätmeid on arvele võetud ettevõtete jäätmetena nii Sikassaare Vanametall OÜ kui ka Kudjape Ümberlaadimisjaam OÜ puhul. Teavitasime sellest Keskkonnaametit ning palusime jäätmearuannete kontrollimisel sellele võimalikule veale tähelepanu pöörata.

Selleks, et panna inimesi jäätmeid rohkem liigiti koguma, nähaksegi praegu menetletavas jäätmekava eelnõus ette tegevused (jäätmekava lisa Eesmärgid ja tegevused), mis peaksid muutma jäätmekäitluselased teenused paremini kättesaadavaks (eesmärk nr 2). Kavandatud tegevuste hulgas on nii uute võimaluste loomine liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks kui ka pideva teavituse tegemine. Liigiti kogumine oleks eeldatavasti edukam, kui liigiti kogutud jäätmete äraandmine oleks korraldatud võimalikult kodule lähedal ning see toimiks kiiresti ja mugavalt.

Saaremaa Vallavalitsus ei ole veel analüüsinud, kuidas suurjäätmete liitmine korraldatud jäätmeveoga mõjutaks korraldatud jäätmeveo teenustasusid. Arvesse tuleb võtta ka seda, et kahju, mille rahalist väärtust on keeruline (kui mitte võimatu) välja arvutada, tekib ka siis, kui jäätmeid majapidamistes või ettevõtetes põletatakse. Teatavasti satuvad jäätmete kodusel põletamisel keskkonda toksilised ained, mis mõjutavad nii looduskeskkonda kui ka inimeste tervist. Seda, kui palju suurjäätmete korraldatud jäätmeveoga liitmine võiks tõsta jäätmeveo teenustasusid, on võimalik hinnata teiste omavalitsuste põhjal ning seda ongi kavandatud hinnata (tegevuskavas tegevus nr 2.5).

Nõustume, et kompostmulla tootmine ei pruugi täna olla tulus ettevõtmine. Siiski tuleks leida optimaalseim võimalus biojätmete ringlussevõtuks Saaremaal. Ka biojätmete tänane transportimine mandrile ei ole tulus ning seda ristsubsideeritakse teiste jäätmeliikide arvelt. Optimaalse lahenduse leidmist näeb ette tegevuskava p 3.3, muudame selle sõnastust nii, et käitlusvõimalused ei oleks piiratud komposti tootmisega.

6. Ettepanekute esitaja Erasisik 1, 8. märts 2021

Analüüsimise enne uue korraldatud jäätmeveo hanke väljakuulutamist, millised võiksid olla jäätmeveopiirkonnad Saaremaa vallas ning kas kogu Saaremaa vald võiks olla üks jäätmeveopiirkond. Viimasel juhul oleks kogu Saaremaa valla territooriumil ühesugused jäätmeveo teenustasud. Analüüs on ette nähtud tegevuskava punktis 2.4.

7. Ettepanekute esitaja Riivo Asuja, OÜ Prügimees, 8. märts 2021

Avalikud pakendikonteinerid on mõeldud avalikuks kasutuseks olenemata sellest, kelle kinnistule need on paigutatud. Pakendijäätmete kokku kogumine on pakendiorganisatsioonide kohustus. Isikule, kelle maale pakendikonteiner on paigutatud, ei saa panna vastutust pakendikonteineri õige kasutamise eest.

Eestis on juba olemas jäätmepõletustehas, mis impordib põletamiseks jäätmeid teistest riikidest. Arvestades Saaremaa suhteliselt väikseid jäätmekoguseid ning üha suurenevaid jäämete liigiti kogumise sihtmäärasid, ei näi Saaremaale jäätmepõletustehase rajamine perspektiivne. Teadaolevalt puudub ka rahastusprogramm uute jäätmepõletustehaste rajamiseks, pigem rahastatakse jäätmete ringlussevõtu võimalusi loovaid projekte.

Korraldatud jäätmeveo hanke peamised tingimused on sätestatud jäätmehoolduseeskirjas. Käesoleva aasta teises pooles on kavas jäätmehoolduseeskirja muuta. Pärast muudatuste tegemist on võimalik järgmise jäätmeveoperioodi hankedokumente koostama hakata.

Suurjäätmete liitmine korraldatud jäätmeveoga on Eestis levinud. Nii vähendatakse jäätmete põletamist ja metsa alla viimist. Sageli puudub elanikel endil transpordivahend, millega suurjäätmed kogumiskohta viia. Seetõttu, teiste omavalitsuste ja teiste riikide eeskujul tuleb kaaluda ka Saaremaa vallas suurjäätmete liitmist korraldatud jäätmeveoga. Suurjäätmete eeldatava mahu saab tuletada 2021 toimuva suurjäätmete kogumisringi baasil. KIK pole juba mitmeid aastaid suurjäätmete ja elektroonikajäätmete kogumist toetanud. Eterniidijäätmete liitmist korraldatud jäätmeveoga (mida KIK toetab) pole jäätmekavas plaanitud.

Maasi ja Kudjape jäätmejaam kuuluvad OÜ-le Saaremaa Prügila, mille osanikeks on Saaremaa vald ja Muhu vald. Jäätmejaama operaatori võimalused hangetes osaleda, sõltuvad eelkõige jäätmejaama operaatori äriplaanist ja majandustegevuse paindlikkusest ning vähem ka OÜ Saaremaa Prügila poolt läbi viidava operaatori hanke tingimustest. Küll aga on jäätmekava tegevuskavas ette nähtud jäätmejaamadele optimaalse haldamise ja funktsiooni analüüs (tegevuskava p 2.2).

Juurdepäasuteede kehv seis on kahtlemata probleemiks. Hajaasustuse programmi raames rahastatakse nii vee- ja kanalisatsioonisüsteeme, juurdepäasuteid kui autonoomseid elektrisüsteeme. Hajaasustuse programmi esitatud taotlusi hindab vastav komisjon lähtuvalt riigihalduse ministri 22.02.2018 määruses nr 14 „Hajaasustuse programm“ sätestatud hinnatavatest kriteeriumitest. Jäätmekavaga ei saa siiski mõjutada komisjoni eelistama juurdepäasuteede rajamiseks esitatud taotlusi. Lisaks hajaasustuse programmile toetatakse erateede remontimist ka valla eelarvest (Saaremaa Vallavalitsuse 16.02.2021 korraldus nr 2-3/157).

8. Ettepanekute esitaja Keskkonnaamet, 18.märts 2021

Võtame teadmiseks, et jäätmekava tuleb uuesti üle vaadata pärast riigi jäätmekava vastuvõtmist, mis toimub eeldatavasti hiljemalt 2022. aasta lõpus. Seega tuleb Saaremaa valla jäätmekava uuesti üle vaadata 2023. aastal. Samuti arvestame, et ka väljaspool Saaremaa valda üle antud jäätmed peaksid teoreetiliselt kajastuma Saaremaa valla jäätmestatistikas.

Lisame jäätmekavale andmed kõigi Saaremaa vallas tekkinud jäätmete kohta 2019.a (lisana) ning ülevaatliku joonise Saaremaa vallas (nii majapidamistes kui ettevõtetes) tekkivate jäätmete kohta.

Lisame ülevaatliku tabeli liigiti kogumise ja sortimise arendamise kohta koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa ja andmed jääkreostusobjektide kohta Saaremaa vallas.

9. Ettepanekute esitaja Eraisik 2, 11. märts 2021

Saaremaal on tänu mitmele korraldatud jäätmeveo piirkonnale säilinud seni veel jäätmevedajate vahel konkurents. Samuti toimib konkurents eraettevõtete rajatud jäätmekäitluskohtade ja jäätmejaamade vahel. Küll aga tuleb tõepoolest nii jäätmeveopiirkondade jaotus kui ka jäätmejaamade haldamine üle vaadata, et tagada paremad teenused valla elanikele ja ettevõtetele.

Saaremaa vallas tuleb eelkõige panustada jäätmete ringlussevõttu võimaldavate lahenduste arendamist. Jäätmete masspõletuse arendamisel ei ole täna enam perspektiivi, jäätmekütuse tootmine on Saaremaal peatatud, kuna see ei tasu ära. Energiamajanduse arendamiseks on arengusuundi võimalik analüüsida energiamajanduse arengukava raames.

Jäätmekava eelnõusse lisatakse biojäätmetest biogaasi tootmise võimaluste uurimine.

Prügila rajamiseks Saaremaal puudub täna vajadus. Töötlemata jäätmeid liigiti kogutud jäätmeid enam prügilasse ladestada ei tohi ning mandril on piisavalt prügilaid, kuhu Saaremaal tekkinud töötlemisest üle jäänud sortimisjääk ladestada.

10. Ettepanekute esitaja Eraisik 3, 28. mai 2021

Saaremaa vallavalitsusel puudub ülevaade sellest, kui paljud ettevõtted ja mil määral viivad oma jäätmeid otse mandrile. Neid andmeid saaks vajadusel mandril asuvatest käitluskohtadest küsida, kuid praegu puudub selleks otsene vajadus.

Keskkonnaosakond nõustub ettepanekuga lisada tegevuskavasse tegevus „Tasuta pakendikotiteenuse laiendamine teistesse Saaremaa valla piirkondadesse“. Jäätmekava seletavas osas peaks aga ikkagi jääma sõnastus olemasoleval kujul „Võimalusel tuleks tasuta pakenditeenust laiendada teistesse piirkondadesse.“ Tasuta pakenditeenuse laiendamine ei sõltu vaid vallavalitsusest, vaid ka teenust pakkuvate ettevõtete soovist laiendamisega kaasa tulla. Seega saame teenust laiendada vaid juhul, kui pakendiorganisatsioonid on nõus seda teenust ka väljaspool Kuressaare linna ja Kudjape alevikku pakkuma. Lisaks on võimalik järgmises korraldatud jäätmeveo hankes teha koostööd pakendiorganisatsioonidega nii, et korraldatud jäätmeveo raames kogutakse kogu Saaremaa vallas tekkekohast (majapidamistest) pakendijäätmeid, kuid elanikul endal tuleb tasuda vaid transpordikulu (nt 30 senti ühe äraveo korra kohta). Sel juhul tasuvad pakendiorganisatsioonid ise kõik ülejäänud pakendijäätmete käitlemisega seotud kulud.

Vallavalitsusel on olemas andmed biojäätmete ja vanapaberi veeteenusega liitunud kinnistute kohta. Kohustusliku teenusega liitumata kinnistute väljaselgitamine toimub järjepidevalt. Hiljuti on biojäätmete ja vanapaberi veeteenusega liitmata korteriühistute andmed saadetud OÜ-le Prügimees, kes peab ühistud kohustusliku teenusega liitma hiljemalt 4. juuniks 2021.

Biolagunevate toidujäätmete käitluslahendus on mõistlik jäätmekavas lahtiseks jätta, kuna tegemist on kiiresti areneva valdkonnaga ja vallavalitsus ei ole selles osas teinud ühtegi otsust. Kahtlemata on AS-i Kuressaare Veevärk olemasolev biogaasi tootmisüksus üks võimalusi Saaremaa valla biolagunevate toidujäätmete käitlemiseks. Kuressaare linna biojätmeid on seal ka varasemalt käideldud, kuid see lõpetati, kuna biojätmed sisaldasid liiga palju muid jätmeid ja vajasisid eelnevat sorteerimist. Parima käitluslahenduse otsimisel tasub kaaluda, kas biojäätmete sorteerimise võiks korraldada Kudjape jäätmejaamas, mis paikneb Kuressaare Veevärgile üsna lähedal ning kas sel juhul oleks võimalik taasalustada biolagunevatest toidujäätmetest gaasi tootmist Kuressaare Veevärgi juures.

Vastavalt kehtivale [jäätmehoolduseeskirjale](#) (§ 28 lg 19-22) võivad korraldatud jäätmevedu tegevad ettevõtted esitada jäätmevaldajale kahekordse teenustasu, kui konteineris on valed jätmed. Sel juhul peavad nad klienti eksimusest teavitama. AS Ragn-Sells teeb selliseid teavitusi pidevalt. OÜ Prügimees kohta andmed puuduvad.